Ч. 143 (П.484). Львів, неділя 30. червня 1929. Гонорар оплачено ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. — За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Смерть політичної догми.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 24. червня 1929.

I.

Альзаського автономіста Роза, засудженого свого часу заочно на важку кару тюрми, новий суд присяглих увільнив від вини і кари на превелике невдоволення всієї національної преси у Франції. Невдоволення це перейшло просто в зірщення, а то й обурення, коли показалося, що цього „зрадника" й „німецького запроданця" тріюмфально витають по всій Альзасії: ці маніфестації в честь Роза були найвеличавіші в столиці Альзасії, в Страсбурзі, яка своєю чергою недавно позбулася свого довголітнього бурмистра соціяліста-централіста і вибрала на його місце — голосами комуністично-католицької коаліції! — бурмистром одного з автономістичних ватажків. „Скандал" вийшов ще більше дошкульним, коли ґазети принесли виривки зі статті Мекдональда, в якій теперішній британський перший міністр говорить про альзасців наче про одну з національних меншостей і домагається охорони цієї меншости шляхом Союзу Народів.

Одна з тутешніх великих ґазет принесла відомість, що французький уряд через свого льондонського амбасадора запротестував проти цих висловів Мекдональда (як це зробив уряд італійський), а закордонне міністерство відомости цієї не заперечило.

II.

Щастя, велике щастя, що живемо в 1929 році, а не в 1793-ому. Якби не те, Франція рискувалаб втратити свого найвидатнішого політика. Промова, яку п. Поанкаре коротко перед процесом виголосив на альзаські теми, булаб його безпроволочно кинула під ґільотину за „злочин федералізму". Жирондистів — пригадуєте собі? — революційний Конвент засудив усіх на смерть — ізза промов куди менше „федералістичних" ніж промова теперішнього премієра. Бо по правді їм навіть не снилось вимагати спеціяльного режіму для одної чи другої провінції французької. Вони хотіли всього тільки усунути національне зібрання, тобто тодішню французьку владу, зпід диктатури громади Парижа; вже за це одно Робеспєр наклеймив їх „федералістами" і післав їх, цілим гуртом, на смерть. А тепер п. Поанкаре, котрий при всіх нагодах славить себе спадкоємцем і виконавцем заповітів Великої Революції, вимагає особливого провінціонального режіму для Альзасії, і — преспокійно далі носить свою голову на шиї. Часи змінаються: чорне стається білим, біле чорним.

Коли після підпису конкордату з Римом, правилося торжественне „Тебе, Боже хвалим" в парискій „Нотр-Дам-і", перший консуль потиху питався одного з колишніх ґенералів революції, Оґра, що він думає про це свято. І старий революційний вояка відповів:

— Свято дуже ґарне. Хибує ще тільки тих людей, які поклали були свої голови за те, щоби розвалити цю установу...

„Цю установу" — тобто католицьку церкву з богослуженнями, конкордатами, то-що!

Та, Боже кріпкий, в цьому більш-менш і полягає вся всесвітня історія. Одні відбудовують те, що другі завалили, або розвалюють те, що другі здвигнули. Або й переформовують у колесо те, що було оформоване в чотирогранник.

Дехто називає цю роботу — поступом в історії.

III.

Догма Франції єдиної й неподільної протривала сто-двадцять-пять років. Недовго? Не можна сказати: як на політичну догму, це доволі довго. Наполеон перейняв був догму французької одности й одностайности від Революції. Він передав її в спадку Людовикови XVIII-ому, а цей переказав її Карлови X-ому. Людовик-Пилип берігся торкати її. Те саме й Наполеон III. А третя республика так довго в імя французької єдности готовилася до реваншу за втрату Альзасії 1871 року поки Альзасії цієї не відзискала і не захитала цим актом всієї національної формації Франції. Єдність і неподільність належала до найголовніших надбань Великої Революції. А сьогодні Франція мусить або нарушити цю доґму, або — втратити Альзасію.

Прийдеться поправляти шкільні підручники. Адже в усіх урядових підручниках французької історії молодь досі читає чорне на білому, що одною з причин Великої Революції була окремішність поодиноких провінцій королівства, наділених автономіями, самоуправами й осібними митовими привілеями й правами. Якобинці нічим так дуже не величалися, як саме тим, що з федералістичного королівства вони перетворили Францію на централістичну республику, тай що з союзу окремих французьких „націй" (бретонської, катальонської, норманської і т. і.) вони витворили одну й неподільну націю французьку. Окремішний режім, який Альзасія мусить дістати, вириває один з угольних каменів цієї величної будівлі французької єдности. Бо годі собі уявити, що привілей цей зможе остатися обмеженим тільки на одну Альзасію, та що інші французькі провінції, племена й мови не простягнуть швидко руки за тими самими правами й привілеями.

Що з цього вийде? Розклад клясичної єдности французької? Кінець великої нації? Чи може нова єдність — побудована на пошані ріжнородности ґеографічно-економічної й ріжноманітности мовної й культурної? Хто це сьогодні може сказати? можна хіба висказати бажання, щоб здійснилася друга евентуальність — в інтересі Франції й людства. Балканів має Европа доволі, але таку високу культуру, як французька, — тільки одну. Одначе — хто там журиться нашими побажаннями!

В. Панейко.

З польських справ.

„Великий крам" перед Державним Трибуналом.

В дні 26. червня розпочався перед Державним Трибуналом процес проти б. міністра скарбу Чеховича за переступлення державного бюджету на суму 566 міліонів золотих без апробати сойму. Мабуть завтра (29. червня) той процес буде закінчений. З яким вислідом? В даному випадку це неважне. Засуджуючий чи звільнюючий вислід ні в чому не вплине на дальший хід політично-суспільного життя в Польщі. І не в такому чи іншому присуді вся суть справи. Бо процес проти б. міністра Чеховича, не вважаючи на заперечування обвинувателів, є одним із більших епізодів, одним з етапів боротьби між соймом і урядом. Біжучий процес обі сторони використовують для свого підкріплення, для здобуття арґументів щодо неминучого вирішення затяжного двобою обох таборів. І той двобій та приноровлювані в ньому засоби слідкує сьогодні не тільки вся громадська думка Польщі, а його відгомони лунають далеко поза границями польської республики, викликуючи цілу скалю мішаних почувань і осудів. А все те коронує одна незахитна правда, що відносини в сучасній Польщі є ненормальні, і то в першу чергу ненормальні на верхах.

Безпосередньо перед процесом б. мін. Чеховича грали в „Польському Театрі" Шіфмана нову комедію англійського короля парадоксів Б. Шова. Вона була немов би символічною інтродукцією до процесу б. мін. Чеховича, який сам по собі є одним великим парадоксом, що скриває в собі цілу низку парадоксів польського життя з минулого й сучасного та творить основу під нові парадокси **pro futuro**. Знавець польської історії міг би тут найти безліч майже живцем скопійованих анальоґій. Та лишім цю справу на боці.

Польський сойм, вірніше: його опозиційна більшість поставила в стан обвинувачення міністра скарбу Чеховича (який потім димісіонував) за переступлення державного бюджету на 566 міл. зол., а вірніше тому, що він — не вважаючи на домагання сойму — не вніс в сойм предложення про додаткові кредити. Хоч бюджет переступлено більше, як на пів міліярда зол., що опісля відбилося в значній мірі господарською кризою в державі, то — правду кажучи — не ця головокружна на польські відносини видаткова сума муляла опозиційних законодавців, тільки дрібна у відношенні до надбюджетової суми, але велика щодо свого призначення квота 8-ми міліонів золотих, самочинно вставлена в рубрику диспозиційного фонду премієра, опісля повернена на виборчу акцію одної партії, тзв. Безпарт. Бльоку співпраці з урядом. Як довго ця соймово-урядова група поводилася в рямках приличности, опозиційна більшість мовчала, але з хвилею переходу її на диктаторське становище, наступив протиудар. І зовсім слушно! Бо опозиційна більшість не могла стерпіти того, щоби їй насильно накидано, поки-що морально-терористичним способом, думки і тези групою, вибраною при допомозі грошей загалу платників і на інших ефектовних заходів. Цей парадокс, хоч вже величавим парадоксом є сам Безп. Бльок, довів до цілої низки дальших парадоксів. Є ним і поставлення б. міністра скарбу в стан обвинувачення, є ним і сам процес, без сумніву парадоксом буде його вислід та дальша низка парадоксів. Бо один парадокс спричинює другий, і так у безконечність.

Безпосередньо перед процесом відбулася нарада в Бельведері. Після того перед Державним Трибуналом став обвинувачений б. мін. Чехович та перейшли перед обличчям суддів особливші свідки. Ні обвинувачений, ні свідки не були заприсяжені.

Обвинувачений не почуває себе винуватим, але не боронить ся і не виправдує себе, обмежуючись до теоретичних міркувань і формальних справ та критикуючи поведінку сойму, який — не розглянувши доцільности понадбюджетових видатків — ставить міністра в стан обвинувачення. Головною прикметою промови обвинуваченого була її гладкість, відсутність напасливости і яких-небудь нападів.

Зовсім інакше зарепрезентувалися перед Державним Трибуналом свідки. Мін. внутрішніх справ ген. Складковський поза заявою, що марш. Пілсудський застеріг собі управильнювання відношення уряду до сойму, більше нічого не хотів сказати. На питання обвин. пос. Лібермана, чи те застереження істнувало й після уступлення марш. Пілсудського зі становища голови уряду, відповів свідок: „Я вже то сказав і не розумію того питання". І на інші питання мін. Складковський не находив відповіди, головно в справі диспозиційного фонду.

Другий свідок мін. Квятковський теж мало вмів або міг сказати. Богато річей він не може собі пригадати, особливо тих, що торкаються кредитів і способу їх ухвалення. Не знає він, чому тодішній премієр Бартель згідно зі своєю обіцянкою не предложив соймові додаткових кредитів. А зате пригадує собі тільки такі моменти, які можна при відповідній інтерпретації звернути проти сойму. Зрештою, під формальним оглядом квестія відношення уряду до сойму належала до марш. Пілсудського, який всеціло взяв на себе відповідальність за характер і розвиток тих відносин.

Вершком процесу б. мін. Чеховича була поява в суді марш. Пілсудського. Цей живий символ і джерело сучасного режіму в Польщі спершу заявляв, що колиб він мав силу в Польщі, то Державний Трибунал не зібрався би ані разу. Опісля відмовив зізнань слідчому судді, згодом скорегував себе і прислав зізнання на письмі, щоби вкінці особисто стати перед Державним Трибуналом.

І тут знову здивував він своїм виступом усіх і вся, критикуючи закон про Держ. Трибунал, називаючи його (закон) „рекордом смішности і глупоти". З черги перейшов він до критики „нонсенсово збудованої конституції".

„Є сукні до стану і від стану. І є Трибунали від стану і до стану (по польськи: Держ. Трибунал називається Трибуналом Стану. — Ред.). Шановні панове, ви маєте нещастя бути Трибуналом від стану, що не має стану. На жаль, Польща є одягнена в конституційний одяг також від стану, бо він є будований так нонсенсово й супечно, що — на жаль — часто те, що люди тримають відкрите, тут є закрите, а те, що є стидливо ховане, тут є обнажене. Не хочу входити в історію нашої конституції. В тому часі був я начальником держави і головним вождом і знаю, що за панове робили ту конституцію, панове, що раз-по-раз заслугували на шибеницю. Одною з ганебних правд нашого життя є наш перший сойм. Той нонсенс, зроблений історично, гриває досі, обезчещує одяг річипосполитої і робить з Польщі гоцки-кльоцки".

Після того марш. Пілсудський перейшов до характеристики моральної вартости сойму. Не будемо приводити соковитих висловів, характеристичних для увидатнення змісту поглядів маршалка Пілсудського. Поставлення б. мін. Чеховича в стан обвинувачення вважає він „системою огидною і нікчемною", „ритуальним убивством", бо все, що торкається сойму, він (марш. Пілс.) брав на себе. Отже вся відповідальність лежить на ньому. Обвинувачення є вислідом „затьміння ума" на Вейській вулиці, бо ті люди (посли) є партачами в праці. Для наглядного зясування праці сойму, маршалок оповідає про тзв. пердолку. Що він тільки з нею не робив, щоби добути з неї ріжні тони (один грубший, а другий тонший), даремне. Постійно виходила какофонія.

„Прошу панів і Пресвітлий Трибунал! Коли схочете шукати, і то вам може придатися, мотивів і вияснення того комізму, який роблять у соймі, тих рекордів партацтва праці, які вони роблять, то зробіть пробу самі. **На хвилю станьте тією забавкою.** Приняти таку позу легко, для новиків, думаю, вистане пять хвилин, щоби забули імя батька й матері, для фахівців — таж вони перд..... місяцями, таж вони затрачують настільки всі поняття, що можуть забути навіть своє прізвище. То є, прошу панів, вияснення мудрости цілого акту обвинувачення, цілого комізму праці і цілої проклятої праці Польщі, яка в тому соймовому комізмі, на жаль, досі мусить крутитися".

Крім того є це ще й комізм історичний, якого суть і трагедія в тому,

„що уряд, ведений найбільшим чоловіком у Польщі, якого руки не смердять так, як Ваші (звертаючись в напрямі обвинувателів), може бути обвинувачений й отвирати собою перше засідання Держ. Трибуналу".

Ясно, що ця промова, як зазначують проурядові і профашистівські органи, мусіла зробити величезне враження — може не так своїм змістом й аргументацією, як радше образовістю.

Цеї знаменної промови вислухав Державний Трибунал під проводом п. Супінського в належньому скупченні духа, підкреслюючи тим ще яскравіше парадоксальність польської дійсности. Тільки пос. Ліберман мав відвагу, і то після виходу марш. Пілсудського, легко зареагувати на образливу характеристику сойму.

Зізнання марш. сойму Дашинського і промови обвинителів та оборонця належать вже до другої частини цього „Великого краму".

Чи Америка возьме участь у репараційному банкові?

Досі ще невідомо, чи Злучені Держави візьмуть участь у репараційному банку. Вашинґтонський кореспондент ґазети „Ню-Йорк Таймс" повідомляє, що американські делеґати репараційної комісії підчас приняття у Гувера висловилися за те, щоби Злучені Держави взяли участь у банку. Натомісць ґазета „Геральд Трібюн" повідомляє, що американський уряд бере на увагу можливість, що треба буде зовсім усунутися від дальших переговорів у справі репарацій і відкинути всяку офіціяльну або офіціозну участь в банку. Таке становище Америки означувало би, що вона полишає уреґулювання проблеми репарацій Европі, щоби усунути змагання деяких держав утворити звязок між німецькими репараційними сплатами й воєнними довгами Америці. Підчас конференції Гувера з американськими репараційними знавцями обговорено докладно справу видання нових репараційних фондів, себ-то мобілізації на американському ринку частини німецьких репарацій. Ґазета „Ексчендж Телеґраф" повідомляє, що всі висловилися в тому напрямі, що американський ринок тепер не надається до випуску воєнних довжних зобовязань.

Японія прийняла пакт Келльоґа.

В Токіо відбулася під головуванням цісаря коротка рада, яка приняла пакт Келльоґа. На раді відбулася велика дебата, бо частина коронної ради виступала проти приняття пакту тому, що в ньому є речення — „іменем народу" — і ріжні члени ради добачували в цьому тяжку образу для японського цісаря. Наслідком цеї опозиції граф Учіда, який свого часу підписав пакт у Парижі, зголосив свою димісію. Французька преса зазначує, що після приняття пакту Японією виповнені всі умови для його здійснення, й він автоматично входить у життя.

Старий і новий світ.

(З приватного листа з Канади.)

Питаєш мене, друже, чому я рідко пишу? Питаєш, що мене тут причарувало, що про Рідний Край рідко коли згадую?

Не знаю як тобі на все те відповісти, бо не можу вбрати думки в слова. Можеб і ти мене краще зрозумів, колиб побачив цей новий світ та пожив у ньому тих кілька літ як ось я перебув. Він незвичайний і хто не чує відваги до праці, той гине безпощадно, ось як Юрко Ч. згинув. Нервова депресія, зневіра, і врешті куля в лоб. Але хто раз перебуде ці останки европейської недуги, тому відчиняється новий світ. Ось і тут саме лежить та привада, що чоловіка держить у Канаді і яка відчужує його від Европи. Хочби один приклад. Попали мені в руки ваші журнали та часописі. Беру „Світ". Присів на східці, розгорнув та починаю читати... „Така доля". Некрашевича. У-у-у-у, так і віє звідтіля і страшним сумом якимось і зневірою і тільки й насувається на думку, ось яке то в тому краю. Чоловік забув тут за той зрозпачений сентименталізм. Нема цього! Ніхто не ходить з ціпком і не нарікає, але чим більша нужда, тим більше підприємчиві думки лізуть у голову. Ну, перекинув кілька сторінок далі. Не дочитав „Такої долі". Натрапив на якусь чеську історійку про заручини. І знов нагадало якимсь дивним, забутим, приплісвілим життям. Обертаю далі. Знов якась „доля". „Батькова доля"... „В хаті не натоплено й тому в ній так неймовірно холодно, а по кутах на стінах полискує сніг..." Ну і най це все лихо бере! Не хочу читати. Посягнув рукою по найновіший „Літерари Дайджест" і успокоєний почав читати про голоси фармерів над Гуверовою тарифою.

Бачиш друже? Не дивуйтесь, що в нас ніхто не хоче читати краєвих журналів, чи часописів. Вони писані в якомусь хоробливо-сентиментальному тоні, якого в нас ніхто не розуміє, ані не хоче ним перейматися. Тут бадьорий настрій і він відбивається у всіх писаннях і у всіх виданнях. Він виховує нашу молодь, а старшим піддає думки до праці. Не стрінеш, мій друже, ні одної „Такої долі", і пощо вона мені здалася, на моюму безлюдді? Я хоч десятки миль від людей, але зовсім від них не відбився. Щодня чую вістки з цілого світа, читаю часописі, і хоч нераз не чую рук з праці, не можу листків перевертати, а ніколи не відчував ще охоти „бабратися" в тих книжкових зневірах. Бо хто знає, чи начитавшися їх, не покинув би праці та не кинувся в річку.

Хто гине тут? Власне та, в незлобовому дусі вихована, інтеліґенція. Важко з нею щось тут зробити. Ще найкращий її елемент, це бувші наші стрільці, які перейшли пекло на землі, та за

I. K.

Українські наукові курси у Львові 1904 р.

(Згадка в 25-ліття.)

Справа заснування українського університету у Львові з початком 1900-их років дискутувалася дуже горячо між академічною молоддю і знаходила все більше зацікавлення серед громадянства. Наукові кола розуміли і відчували вагу університетського питання найбільше і роздумували над способами, якби улекшити і приспішити розвязку цеї справи. Такою спробою реалізації університету були *Українські наукові курси*, які відбувалися у Львові 25 років тому, в червні і липні 1904 року.

Орґанізацією курсів занялося свіжо тоді засноване „Товариство прихильників української літератури, науки й штуки", а саме президія його, до котрої належав проф. Михайло Грушевський, Іван Франко, Марія Грушевська і Володимир Гнатюк.

Курси відкрилися дня 23. червня 1904 р. в годині 9 і пів рано в великій салі готелю „БельВі" при вул. Карла Людвика. Вступну промову виголосив проф. Грушевський. Він вказав на давні традиції вищої школи на Україні, що ідуть від часів Володимира Вел., знаходять свій відгомін в „Пересторозі", реалізуються в Острозі і Києві, наново видвигаються в Гадяцькому трактаті, в петиціях 1764—1767 р. та ін., говорив про безуспішну боротьбу за університет в Галичині і закінчив словами:

„Нім обставини візьмуть прихильніший для нас оборот і зроблять можливим заснування публичних українських вищих шкіл, ми можемо і мусимо старатися використати нагоду для того, аби зробити крок наперед в осягненні їх. Таким кроком наперед уважаємо орґанізацію систематичних наукових курсів, і в тім переконанні Товариство поспішило відізватися на звернені до нього заклики і забралося до орґанізації нинішніх курсів. Їх метою являється: дати можність нашим землякам із Росії, позбавленим вповні національної школи, прослухати систематичні курси в українсько-руській мові з найважніших суспільних дисциплін і дати ряд курсів із деяких наук, незаступлених у програмах тутешніх вищих шкіл, а дуже важних з нашого національного становища; помогти приготовленню наукових курсів у тих галузях українознавства, в яких таких курсів іще нема; вкінці — дати поле новим науковим силам для приготовлення їх до академічної діяльности. Осягнення цих цілей має чималу вагу для поступу справи вищої української освіти й наукового розвою, і тому треба бажати, аби ся перша проба, зроблена нашим Товариством, випала так, аби могла заохотити до дальшої орґанізації подібних курсів іще в ширших розмірах"...

По цій промові д-р Іван Франко виголосив вступний виклад з історії української літератури — про розвиток науки історії літератури взагалі.

Програма курсів обняла головно три ділянки: історію, історію літератури й етноґрафію, з погляду на українознавство. В основу положено загальні курси, а з деяких дисциплін подано й курси спеціяльніші.

З *історії* дав наперед проф. *М. Грушевський* „Огляд історії України-Руси", (9 годин) доведений до початків Козаччини; прелеґент говорив про початки східного славянства, розвиток і занепад київської держави, суспільно-економічні відносини XIII—XVI ст. початки національного відродження в XVI. в. Д-р Ст. *Томашівський* дав короткий курс „З історії українсько-польських відносин" звертаючи головну увагу на розвиток ідеології української національно-політичної. *Микола Ганкевич* читав ширший курс (15 годин) „З новійшої історії західньої Европи", присвячений головно революційним рухам від великої французької революції до 1870 рр.

В історії літератури головне місце мав д-р *Іван Франко* „Огляд української літератури від найдавніших часів до кінця XIX в." (18 годин) — цей курс поширений і розроблений докладніше вийшов опісля друком. Д-р *К. Студинський* викладав на тему „Культурний рух у Галичині від виступу М. Шашкевича до 1860 р." *Д-р Ів. Брик* дав „Вибрані практичні питання з українсько-руської граматики" (12 год.), що мали практичне значіння з огляду на потреби гостей з Придніпрянщини.

Хведір Вовк дав два курси антропольоґії (6 год.), ілюстровані численними показами, а також при поясненні археольоґічних збірок Музею Наук. Тов. ім. Шевченка мав довший виклад з археольоґії. У звязку з викладами з антропольоґії стояв виклад *Івана Раковського* „Онто- і філогенезія чоловіка" (6 год.), а доповненням курсу з етноґрафії був виклад д-ра *С. Томашівського* „Угорська Русь".

Виклади відбувалися щоденно, окрім неділь від 23. червня до 22. липня 1904 р. Викладано з початку по три, пізніше по чотири години денно від 8 і пів до 12 і пів, при чому бували теж двогодинні лекції, що тривали 90 до 100 мінут. Всі

впали в зневіру. Ось і тут вони не впадають в неї, але з усміхом несуть тягар життя, щоби найшовши нагоду, відразу вискочити „на сухе". Виробляється підприємчивість, вмілість використати нагоду, і виробляється впертість, якої я не стрічав ніколи, будучи в Европі.

Хто не працював у Канаді, той не знає, що працею називати. Прямо не хочеться вірити, щоби людина могла з себе видобути стільки енерґії. Коли мені приходилося орати поле в фармера — ми орали разом з його сином, — то важкий „Румілі" трактор ставав тільки тоді, коли оливи доливалося. Вночі сильний рефлектор освітлював перед ним чорну землю і машина гуділа, і чотири скиби тільки з розмахом розверталися за плугом. День і ніч, бо час то гроші і хто скорше зробить, той виграв. А в лісі, як дрова рубають. Хто сам перебув те, той буде знати. Але напевно не забуде також і їжі, яку по таких „кемпах" подавали. Вибагливі мяса, ярини, сири, овочі, банани, ананаси, що наш еміґрант не знав що з тим робити та тільки зітхав за кулешою..

Бачиш? — Де ріжниця? Ось чому ми відбиваємося від Старого Краю і рідко котрий з нас вертає до нього. Хто раз спробував своїх сил, хто раз закоштував насолоди, яку приносить успіх, той не радо знов лізе в те безнадійне скомління, вічне нарікання „ми бідні, нас кривдять"..

А тобі пораджу ось що: коли ти почуваєш у собі дух підприємчивости, енерґію та охоту до праці, то ти собі даш раду і в краю, не треба аж у канадійські пустарі їхати. А коли ти зневірений у свої сили, тоді не думай рухатися до Канади, бо пропадеш. Почнуть руки кервавитися від сокири, або жили напухнуть на руках від ношення тягару, і ще як зневіра почне точити, ти пропав. І я нераз був на скраю тої зневіри, нераз тільки найбільшим напруженням сили волі та згадкою на рідну матір затискав зуби до дальшої боротьби. Хто не почуває в собі настільки моральної та фізичної сили, щоби перебути всі початкові злидні, то нехай не рухається з хати. Пропаде! Розпука хватається від роботи, яка вбиває незвичного, а опісля зневіра пожирає, коли роботи скінчаться і треба бездільно крутитися чи не найдеться яка нагода заробити гроша. Важкі ті перші літа... Важкі до лиха і ще нині мені мороз поза шкуру пролазить на їх згадку. І не можна їх оминути. Кожний їх мусить перебути. Доки не навчиться анґлійської мови, доки не привчиться якогось фаху, не найде нагоди його використати, доти треба перебувати важкі хвилі... Хто мені не вірить, я не бороню. Їдьте, зміряйте.

Бувай здоров друже, час вечеряти.

В. Ю. К.

Новий американсько-радянський договір.

До цілого ряду договорів, які останніми часами зробив Радянський Союз з ріжними фірмами в Америці, прилучився ще один договір, який зробив трест „Донвугіль" з американською фірмою в Шікаґо. Договір передбачує технічні поради та поміч при розбудові пяти великих копалень в Донецькому басейні. Потрібні машини вставлять там американські інжинїри.

викладів відбулося 90 годин. Дня 18 липня була довша конференція комітету і прелеґентів при співучасти слухачів, де обговорено спосіб орґанізації подібних курсів на будуче; присутні заявилися за обмеженням курсів на суспільні науки з головною увагою на українознавство. Дня 22. липня курси замкнув проф. М. Грушевський промовою, де подав звідомлення й уваги ізза курсів.

Кошта курсів винесли біля 1560 корон, а саме: саля коштувала 270 кор., гонорарі прелеґентів 1124 кор. (деякі прелеґенти зреклися гонорару) дрібніші видатки 164 кор. Курси були майже безплатні, бо учасники зложили всього 345 корон, решту покрило Товариство прихильників укр. літератури, науки і штуки, з фонду, який на уладження курсів зложив один добродій з Придніпрянщини.

В курсах взяло участь 135 осіб, в тому значна кількість гостей з Придніпрянщини. Були тоді між іншими: Іван Липа з дружиною, Дмитро Дорошенко, Е. Голицинський з дружиною, Мих. Ткаченко з дружиною Наталею Романович-Ткаченко, Віктор Мазуренко, Мих. Деркач, Ольга Андрієвська, Марія Дверницька, Дм. Розов, Рябко, Скоропис-Йолтуховський, Ф. Шелудько — деякі приїхали спеціяльно на курси, інші були вже на еміґрації.

З Галичини було богато академічної молоді. Учасники курсів спільно фотоґрафувалися — ця світлина була у Львові в кількох примірниках.

Булоб інтересно, колиб хто з учасників цих курсів написав про них докладніші спомини. Ці курси зперед 25 літ заслугують на те, як перша спроба організації приватного українського університету, а на ті часи була це замітна подія в національно-культурному житті всеї України.

З життя Поділля.

Зїзд подільських агрономів „Сільського Господаря" й організаторів подільських Союзів Кооператив у Копичинцях.

Дня 15. червня ц. р. відбувся в Копичинцях зїзд подільських агрономів та орґанізаторів Повітових Союзів Кооператив. Зїзд мав у першу чергу за завдання наладнати працю „Сільського Господаря" і Повітових Союзів Кооператив на Поділлі в ділянці агрономії та повести її на будуче планово таким чином, щоби робота принесла якнайбільшу користь для українського села. В зїзді взяли участь: 11 аґрономів та 5-ох орґанізаторів і директорів П. С. К. Зїздом проводив дир. „Сільського Господаря" інж. Евген Храпливий, секретарював повітовий аґроном з Копичинець, інж. Яків Мушій. Зїзд приняв ряд постанов, які цікаві не тільки для керманичів нашого господарського життя на Поділлі, але також для загального нашого господарського положення в цих районах наших земель. Принято такі постанови:

1) Зїзд уважає, що в подільському районі є необхідною принайменше одна українська сільсько-господарська школа „Сільського Господаря". Для цеї цілі і для введення тимчасових господарських курсів, вважає за доцільне заходами подільських господарських орґанізацій купити або винайняти відповідний обєкт, не менший віж 25 морґів, на якому найшлаб ця школа згл. курси приміщення.

2) Зїзд вважає, що в дальшому мусить повстати в кожному повіті Поділля окрема сільсько-господарська школа „Сільського Господаря". Для цеї цілі потворяться при філіях „Сільського Господаря" на Поділлі окремі шкільні збіркові комітети, що переводилиб збірку на першу школу, а опісля на інші повітові школи „Сільського Господаря", а до того часу льокувалиб гроші в українських кооперативних установах.

3) Зїзд вважає, що для підготовки передових господарів і помічників-агрономів мають філії „Сільського Господаря" і Повітові Союзи Кооператив переводити 2—6 тижневі районові курси по спеціяльних галузях сільського господарства, і то вже від осені почавши. Проєкт викладів і час курсів умовлять між собою сусідні філії „Сільського Господаря", зглядно їх агрономи та подадуть це вчас до відома централі „Сільського Господаря" у Львові.

4) Зїзд вважає, що негайно потрібним є творити при Кружках „Сільського Господаря" гуртки молоді, для її ґуртування і господарського вишколу.

5) Для досвідів аґронома в ділянці аґротехніки винайме кожна філія „Сільського Господаря" при допомові П. С. К. поле у вимірі бодай 1-го морґа.

6) Зїзд вважає, що „Сільський Господар"-централя, повинен обовязково у короткому часі створити при допомові українських кооперативних установ, а передовсім централь та установ іншого характеру, аґротехнічну і фотопатольоґічну лябораторію. Ця лябораторія має бути початком української наукової агрономічної досвідної станиці на українських землях під Польщею.

7) Зїзд вважає конечним: а) що пропаґування штучних гноїв може бути ведене тільки під кутом дійсних користей і рентовности, а не з огляду на кількість їх продажі; б) Треба звернути пильну увагу на пропаґування зразкових гноївень та використання обірнику та гноївки; в) Звернути увагу на пропаґування зелених погноїв як найдешевшого засоблення землі азотом; г) Пропаґування спілкових машин належить вести для кооператив тільки під кутом їх матеріяльної спроможности і можливости сплати цих машин, без загроження їх матеріяльного стану; д) Звернути увагу на пропаґування вапнування землі, як засобу її відквашення.

8) Зїзд звертає увагу, що безпляновє пропаґування ревізорами Ревізійного Союзу Укр. Кооператив в ревізійних звідомленнях закупна великих спілкових машин доводить до небажаних наслідків, бо тягар сплати є часто завеликий у відношенні до маєткової спроможности кооперативи.

9) Зїзд вважає, що „Сільський Господар"-централя, має випрацювати інструкції для досвідів з обірником, гноївкою, насінням, байцованням і чищенням насіння та інших, чим заведеться уніфікацію досвідництва.

10) Зїзд вважає, що недоцільним є спроваджування расової молочної худоби з закордону, та що через контрольні спілки молочности при Кружках „Сільського Господаря" належить переводити селекцію місцевої молочної худоби, заводячи при тім примітивні племінні книги. Вважає, що належить пропаґувати працю коров, замісць недоцільної праці коней.

11) Зїзд вважає, що належить пропаґувати збільшення посівної площі паш, і тим дати основу до плекання молочної худоби.

12) Зїзд вважає, що конечним є основувати при всіх Кружках „Сільського Господаря" секції контролі молочности й охорони тваринної продукції.

13) Зїзд вважає, що в кожному повіті треба заложити бодай дві зразкові хлівні, а всюди пропаґувати щеплення беріґ. „Сільський Господар" поробить заходи для орґанізації збуту беріг через наші кооперативні установи. „Сільський Господар"-централя повинен випрацювати інструкцію для плекання і годівлі беріг на бекони.

14) Зїзд вважає, що треба через селекцію несливих курей та через вводження несливих пород, піднести видатність плекання і доходу господарського птахівництва. В кожному повіті треба заложити принайменше один зразковий курник.

15) Зїзд вважає, що при Кружках „Сільського Господаря", а вслід за цим і при філіях, належить творити окремі секції пасічників для їх орґанізування і проводження фахової поступової праці.

16) Зїзд вважає, що на землях Поділля треба занятися пропаґуванням поступового рибальства і закладанням та відновлюванням селянських рибних ставків.

17) Зїзд вважає, що при кожній філії „Сільського Господаря", на Поділлі треба уладити бодай раз в рік городничо-садівничий курс. При кожній філії „Сільського Господаря" треба уладити принайменше одну овочеву шкілку для обслуговування повіту. В подільському районі належить створити бодай одну насінно-городничу стацію. Належить в полудневих повітах Поділля пропаґувати виноградарство, морелі, бросквині, кавуни й інші шляхотні овочі та продукти городництва.

18) Зїзд звертає увагу Головного Т-ва „Сільський Господар" на лихву при продажі і перепродажі землі та взиває, щоби цею справою Головне Т-во в короткому часі занялося.

19) Зїзд рішає, що подібні зїзди аґрономів району мусять відбуватися якнайчастіше для взаїмного інформування, взаїмної контролі праці та виміну досвіду в аґрономічній роботі на Поділлі.

Крівава подія на Рівенщині.

Дня 19. червня на Рівенщині в селі Невиркові, Межеріцької волости трапився такий трагічний випадок: відбувалося там весілля, на яке зайшло двох військових зі школи підхорунжих погранічного корпусу, з цього-ж села. Між цими військовими і місцевими хлопцями у селі прийшло до сутички, з відтак до бійки, при чому хлопці обох військових викинули з весілля. Незабаром зібрали оба викинені своїх товаришів з касарні і під проводом вахмайстра прийшли на весілля відомстити програну. Не заставши на весіллі вже хлопців, почали бити вікна і посуду, старих і жінок. При цьому одного старшого господаря зарубали шаблями, трьох тяжко поранили, а 21 душ лекше. Дотепер, себто до 26. червня, не було в цій справі ще жадного представника прокураторії чи суду на місці.

Поанкаре про розвиток репараційної справи.

Поанкаре виголосив перед злученими комісіями для фінансів та закордонних справ промову про розвиток репараційної справи від закінчення війни аж до початку конференції знавців. При цьому він зробив цікаве повідомлення, що генеральний агент Паркер Джільберт вже в жовтні 1927 р. пропонував завести замісць пляну Доза іншу систему, і французький уряд дав свою згоду на розгляд нових пропозицій, бо плян Доза мав тимчасовий характер. Поанкаре згадав також про справу окупації Рурської полоси. Він заявив, що Франція забрала звідти вугля, фарб та інших товарів за 364 міл. франків. Правда, Німеччина протестувала, одначе це ні нічого не помогло. Плян Доза був наслідком окупації Рури. Треба зазначити, що вислідки пляну Доза були дуже додатні для Франції.

Б. міністр Чехович перед державним трибуналом.

Промови обвинувачів. — Репліка пос. Лібермана. — Останнє слово Чеховича.

Дня 28. червня перший промовляв другий соймовий обвинувач д-р Перацький. Він полемізував із обор. Пасхальським і зазначив, що супроти закону та суду всі мають рівні права й обовязки. Справа представлення додаткових кредитів була двічи предметом нарад сойму, одначе якась нездержлива сила стримувала уряд вступити на леґальний шлях. Уряд боявся дискусії і це його здержало. Обор. Пасхальський говорив про все, лише не про 8 міл. Марш. Пілсудський говорив, що його руки не смердять (чого йому тут ніхто не закидав), то чому в нашу сторону кинув цей закид, хоч ми не торкалися цих 8 міліонів. Мін. Чехович свідомо ділав тут, нарушуючи найістотніші права парляменту, коли стверджено тут, що Пілсудський в Польщі є всім, що він є й моральним примусом, то вірю, що трибунал присудом ствердить, що в Польщі є ще більший примус: право і приказ закону.

З черги промовляв третій соймовий обвинувач Вижиковський, який м. і. сказав, що міністр у Польщі є не лише міністром фінансів, але й керовником усього господарського життя країни. Місячні бюджети на 3 місяці перед мін. Чеховичем виявляють надвишку, тож неслушне є твердження, що бюджетова рівновага була лише заслугою Чеховича.

Потім відповідав пос. Ліберман на промову обор. Пасхальського. Зазначив, що був учора предметом особистих зачіпок із боку адв. Пасхальського. Дивує його, що оборонець не розуміє, що це не є фейр плей робити особисті закиди прокураторові. Не світ змінився, над чим жалів Пасхальський, а змінився марш. Пілсудський. Признає, що одушевлявся, коли Пілсудський по 150 неволі сповістив народові, що збереться сойм, який лише буде установляти права для народу. Нині не може піти за Пілсудським, бо він пятнує сойм як нікчемний, оголосив перший пресовий декрет, що був ударом у лице демократії тай не зможе йти з ним поки він не зложить зброї, яку підніс проти демократії. Марш. Пілсудський заняв у Польщі місце абсолютного монарха, невідповідального та незаймавого. Коли маршалок постановить висадити у повітря парлямент і зажадає на це грошей від міністра скарбу, то це також управильнювання відношення до сойму — чи тоді міністр також дасть гроші? З того конклюзія для всіх горожан: безкарність для всього, що прикаже маршалок. У „Дні ока“ Пілсудський сказав, що велів би був сікти різками людей немилих, колиб не був хорий. І булиб найшлися люди, які пішли би на соймове подвіря і сікли їх. Чи поставлені перед суд посіпаки, малиб теж покликуватися на це, що він є нашим урядом, що моральний примус це його бажання — чи ви також увільнили би їх? А мін. Чехович висік парляментарний закон, надії людей, які даючи гроші, сподіються, що видатки контролюватимуть представники. Чи це також має бути безкарне. Розходиться, щоби в присуді стверджено, що хто не піддає скарбової господарки контролі народнього представництва, ломить закон. Розходиться про це, чи шлях для закону замкнений, трибунал отворить чи на цьому шляху поставить іще більшу баріеру не моральної сили, як досі, але баріеру судового присуду.

Опісля промовляв іще б. мін. Чехович. Він сказав, що дякує Вижиковському за те, що піддав у сумнів його заслуги, як міністра скарбу. Коли він зумів зредукувати домагання інших міністрів, то лише тому, що участь у праці брав і Пілсудський, який зробив кінець інтервенції послів, яка не йшла по лінії загальних інтересів. Гадає, що відношення між законодатною і виконавчою владою в 1927 р. не було нормальне. Всіж посли знали, що марш. Пілсудський не співпрацює зі соймом, нормальне відношення не було теж у 1928 р., коли 70 проц. послів було в стані війни з урядом, а не могли здобутися на створення власного уряду, ні на ухвалення заяви недовіря. Пос. Ліберман взивав трибунал, щоби взяв в оборону закон, а бесідник просить, щоби перед Ліберманом і його нападами боронили уст. 7. і 9. конституції, про які Ліберман забув. Просить тому, щоби не усанкціоновано як страшну в консеквенції тезу, яку Ліберман поставив, що кожне бюджетове переступлення повинно потягати за собою конституційну відповідальність міністра скарбу, щоби не принято тези, яка зродилася або з нещирости або з примітивного розуміння так поважної справи.

Після заяви Чеховича президент трибуналу зарядив перерву. Після перерви наради трибуналу тревали кілька годин. Трибунал збирається в суботу в 10. год. передпол. Присуд западе мабуть у полудне.

Французький опір проти Льондону.

Мекдональд публично заявив, що хоч Франція є проти того, щоби політична конференція з приводу пляну Юнґа відбулася в Льондоні, то всеж він буде на цьому настоювати. Членам анґлійського уряду було би неможливо тепер виїздити з Льондону. Інша справа, якби конференція мала відбутися пізніше. Тоді анґлійський уряд може погодитися на всяке інше місце. В париських політичних колах висловлюють думку, що конференція все одно не може відбутися швидше, як на початку серпня, бо до того часу комісії французького парляменту не зможуть ратифікувати умови про воєнні довги.

НОВИНКИ

— **Некультурність.** Пишуть нам. 22-го ц. м. у місточку Чернелиці хтось розбив мармурову таблицю вмуровану на кооперативному домі в 1928 р. у честь Шевченка. Цим учинком похвалився перед товаришами Пйотр Вольський, але підчас переслухання виперся його. Кажуть, що справу передали до суду в Городенці. Прошу уявити собі, як виглядала би вся справа, якби замісць таблиці Шевченка, розбили таблицю Міцкевича.

— **П. Антін Рудницький,** диріґент харківської державної опери і професор харківської Музичної Академії вернувся після скінченого сезону до Львова. Перед поворотом брав він участь у музичному конґресі РСФРР в Ленінграді як представник харківської опери. На прохання Редакції опише п. А. Рудницький свої вражіння з побуту в Ленінграді та Москві на сторінках „Діла“.

— **З Українського Історично-Фільольоґічного Товариства в Празі** повідомляють, що 25. червня відбулися там два відчити: п. Д. І. Чижевського п. з. „Фільософічні погляди П. Юркевича“ і п. Б. В. Гомзина п. з. „Пісня Київського Славянина“ М. Драгоманова і „Поклик до братів Славян“ М. Старицького“.

— **Спекулянт-„Діябольо“.** Дирекція „Маслосоюзу“ у Львові дістала з Сянока такого листа: У повітах Сянік, Береаів, Коросно крутиться миний представник фірми „Діябольо Сепаратор“ Віктор Платко (Платек), що мешкає у селі Новосілці, повіту Сянік, який при продажі молочарських машин „Діябольо“ ошукує наших людей у той спосіб, що представляє себе молочарським інспектором „Маслосоюзу“. Техніки-орґанізатори, що їздять по провінції від „Маслосоюзу“, мають ориґінальні леґітимації, якими повинні виказатись.

— **Сучасна школа.** До державної ґімназії в Кротошині вкинули через вікно бомбу, що відбита впала на вулицю, вибивши кільканацять шиб. Саме тоді вчительська рада сиділа в конференційній салі. За наших часів кидали раз на кілька літ камінням до вікон приватної хати виїмково несимпатичного вчителя.

— **Ще полонені великої війни.** У Могилівці на Україні зїхалась минулого тижня румунсько-радянська комісія, що рішила занятись виміною між обома державами полонених ще зі світової війни. СРСР видав Румунії 54 старих вояків, а Румунія Радянському Союзові 40. Неодна рідня, що вважала від літ померщим свого близького, нараз побачить його тепер збентежена, може так зміненого, що його не пізнає.

— **Жидівські актори між собою.** У Ню Йорку радила конференція союзу жидівських акторів в Америці. Конференція приняла резолюцію, яка забороняє членам цього союзу виступати у жидівських театрах у Польщі без попереднього дозволу. Варшавський союз жидівських акторів зустрівся з гострою критикою зїзду по причині невідповідної поведінки супроти жидівських акторів з Америки, що приїхали минулого року до Польщі.

— **Ріжні вістки.** Звістку про зїзд міністрів торгівлі 7 держав у Познані нині заперечує польська преса; міг це бути і злобний жарт. — Німецький райхстаґ приняв 240 голосами проти 172 голосів соціялістів і комуністів рішення виплатити другу пайку на будову панцирника. — У Сальоніках

влада відкрила приготований обіжник III. Інтернаціоналу, що взиває до заворушень на день 1 липня. — На польськім кордоні арештували 17-літнього молодця без паперів, який заявляє, що є російським царевичем. — На підставі офіціяльної статистики 10.000 жидів згинуло в останній війні в рядах мадярської армії. — Париська лікарська Академія призначила нагороду 100.000 франків д-рові А. Борелеві з Штрасбурґу за досліди над раком; він є учнем Пастера. — Анґлійський король виїде з найстаршим сином до Марієнбаду. — Новим архиепископом Міляно призначений бенедиктинець Шустер з Кассіно. — У м. Кабаліто в Арґентині впав дощ з павками, які воздушна труба занесла з над багна під хмари. — Американський учений Еміль Берлінер дістав медалю Франкліна за ріжні винаходи.

— **Східним способом.** Юґославія має сенсацію. Бувший мусулманський посол у Сараєві Шафі Бемен пірвав доньку бувшого віце-президента парляменту Алід Бей Красніка і вивіз її при допомозі двох інших членів скупштини до Мостару, де взяв з нею шлюб проти волі її батька. У телеграмах не сказано, чи також проти волі самої доньки.

— **Сірник горить задовго.** Кожного року в Сполучених Державах йде з димом маєтку за 100,000.000 долярів. Такий висновок зробило зі своїх експериментів вашинґтонське „Бюро оф Стендертс“. Дуже важною причиною цього явища є те, каже Бюро, що сірник горить задовго. Для запалення люльки або папіроски треба десять секунд, а сірник пересічно горить двацять секунд. Міліон сірників вживають що мінути в Сполучених Державах. Багато з них запалені [illegible] кинені необережно спричинюють огонь.

— **Проти „короткої“ моди.** Минулого тижня в Братиславі в костелі езуїтів вірні приглядались небуденній сцені. Священик Рідвеґі заки почав правити Службу Божу перейшов через юрбу народу і казав вийти всім жінкам, що мають короткі сукні та короткі... рукави. Відтак у проповіді доказував, що до костела не повинні ходити жінки, що тримаються нової неморальної моди.

— **Жертви „самостійности“.** Поліційна статистика Ню Йорку подає, що там минулого року зникло без вісти 7.000 дівчат у віці від 16 до 18 літ. У більшости випадків це були дівчата, що не одержали від батьків дозволу вийти замуж і втікли з хати зі своїми нареченими. Поліція гадає, що значна їх частина впала жертвою торговців живим товаром.

— **Чи ми є вищі?** Нові здобутки науки причиняються до деякого продовження людського життя. Вчені поцікавились при цьому питанням: чи люди в старовину були вищі від теперішніх. Щоби дати відповідь на це питання, американські природознавці простудіюють 200 скелетів знайдених у вавилонських руїнах на острові Кіш. Ці скелети будуть зміряні і порівняні зі скелетами сучасників, що живуть у тій самій околиці. Найдені скелети мають за собою від 600 до [illegible] літ; вони відіслані до „Філд Музею“ в Шікаґо, де властне мають бути точно просліджені.

З судової салі.

Відгомін листопадових днів.

Українські студенти і студентки перед судом.

В четвер 27. червня ц. р. цілий день тривали промови прокуратора і чотирьох оборонців. Промови стягнули до салі більшу скількість цікавих і тому всю салю заповнила публика.

Промова прокуратора.

Промова прокуратора тривала цілих три години з малим причинком. У своїй промові прокуратор повитягав на денне світло всі саботажі і атентати, які доконано з рамени УВО за останній десяток літ, аби опісля на тій основі насвітлити яскравими красками вину обвинувачених за їх злочинну діяльність, розмальовану в акті обвинувачення чорними барвами. По такім вступі підтримував головні тези акту обвинувачення проти обвинувачених. Закінчив свою промову проханням до присяглих суддів, щоби вони потвердили вину обвинувачених, вдаряючи при тому в високо-патріотичний, настроєвий тон.

Після того почали промовляти оборонці, яких промови по двогодинній перерві від 3-ої до 5-ої пополудні закінчилися щойно три на десяту вечером.

Промови оборонців.

Перший почав промовляти по перерві обор. **д-р Волод. Старосольський.** Сама промова обор. д-ра Старосольського дуже річева, до того виголошена дуже красноріччиво, зробила на всіх присутніх сильне і додатне враження. Найбільше уваги присвятив д-р Старос. § 58 к. з., цьому „аристократові" зпоміж усіх параграфів карного закону, з яким звязані великі імена славних історичних постатей, як Кошута і Андраші, Смольки і „червоного" Сапіги та перших піонірів українського і польського соціялізму, як Ів. Франка, Терлецького, Лімановського і Дашинського. І невже ці молоді обвинувачені — це Кошут і Андраші та інші великі мужі — питає зі здивуванням обор. д-р Старосольський. Відповідь на це мусить бути негативна — каже оборонець. А далі народини цього параграфу „58" к. з. припадають на час захитання династії Габсбургів на своєму троні під ударами стихійної сили великої французької революції і тоді загрожена династія мусіла боронитися драконськими законами і баґнетами. Але нині, як це сказав старинний мудрець і мислитель, любов горожан до батьківщини далеко краще оборонить державу, як високі мури. До того по думці цього § 58 к. з. може відповідати лише та особа, яка поповнить такі вчинки, що змагають до означеної конкретної цілі, себто до відірвання краю від держави. А це не заходить цілком в конкретному випадку. Тут виголошувано лише слова. Знова по думці § 58 к. з. найбільше кровожадні слова без конкретного наміру і цілі є лише словами і ніхто за них відповідати не може, як це сказав померший проф. університету в Кракові Кшимуський. Після того обор. д-р Старос. піддав критичній аналізі всі закиди і основні тези обвинувачення прокуратора щодо обвинувачених Кравцівної, Чижівної і Мойсеовичівної та виказував на основі доказового матеріялу їх непричасність до УВО і виказував їх невинність.

Другий забрав слово обор. **д-р Шевчук,** який виголосив свою промову з гумором, виказуючи невинність обох обвинувачених Процишинів.

Опісля почав промовляти обор. **д-р С. Шухевич.** На вступі своєї дуже річевої промови пригадав оборонець дві начальні засади карного закону, без яких не може встоятися ніяке обвинувачення. До цих головних засад карного закону належить по перше: лихий намір, лиха воля, а по друге: безсумнівний доказ вини обвинуваченого. Якщо прокуратор не докаже обвинуваченому лихої волі в поповненні злочину або не докаже йому наглядно вини, тоді обвинувачений не може відповідати за імпутований йому актом обвинувачення злочин. В конкретному випадку прокуратор не виказав обвинуваченим Евгенові Сені і Марії Конрадівній ні одного ні другого. Далі обор. д-р Шухевич проаналізував докладно основні тези обвинувачення прокуратора щодо обв. Сені і Конрадівної і виказував їх невинність. Тому звертаючись до присяглих суддів попросив їх, аби вони при видаванні вердикту памятали слова світлого письменника Анатоля Франса, який сказав: „справедливість без співчуття є найбільшою несправедливістю".

Вкінці забрав слово обор. **д-р Лев Ганкевич.** Своєю красноріччивою і річевою промовою, виголошеною з незвичайним запалом і чуттям, полишив на всіх присутніх незатерте і глибоке враження. Свою промову почав обор. д-р Ганкевич порівнянням українського національного життя за останній десяток літ з припливом і відпливом моря. Цей приплив в національному житті був перед десятьма літами, коли то українці по 600 роках неволі, а не по 150, як це було у вас (поляків), почали будувати державу і коли то 80.000 українського квіту народу, найкращих синів його загинуло на просторі від річки Збруча по Хвастів. Недобитки розбрилися по західних столицях держав на еміграції і утворили УВО, аби підтримати духа в серцях молоді. Але УВО нині зліквідоване німецьким урядом, а провідник його в Америці. УВО нині, як це сказав надком. Мітлєнер, провадить кадрову роботу в рамцях легальних товариств, аби в будуччині використати політичну конюнктуру. Відорвання східніх земель від Польщі, як це закидає обвинуваченим прокуратор, є нереальною мрією. А що є нереальною мрією, то є пустим словом, є лише думкою, за яку після § 11 ніхто відповідати не може. Бо якби прокуратор вказав спосіб визволення України з чотирьох займанщин, то всі українці до нього молились би. На доказ, що всі писання УВО є лише жалібним квилінням, наводить зміст статті „Ґазети Поранної" п. з. „Метрополія і кольонія", в якій автор статті, поляк, обвинувачує центральний уряд у Варшаві за його визискування Сх. Галичини і висотування найкращих животворних сил країни без ніякої рекомпензати. Тому просить, аби судді присяглі пішли за голосом своєї совісти і звільнили обвинувачених від вини. Свою промову закінчив обор. д-р Ганкевич по пів до десятої вечером.

Після того перервано розправу до пятниці.

В пятницю 28. червня ц. р. добігла розправа до кінця. По 3-годинним резюме предсідника присяглі судді удалися на нараду.

ПРИСУД.

По 3-годинній нараді присяглі судді ЗАПЕРЕЧИЛИ ВСІ ПОСТАВЛЕНІ ПИТАННЯ І ТОМУ ТРИБУНАЛ УВІЛЬНИВ ОБВИНУВАЧЕНИХ ВІД ВИНИ І КАРИ. Обвинувачені вийшли ще того самого дня на волю.

Дописи.

БЕРЕСТЬ. (Збори поліської „Просвіти".) Сьогодні 23. червня відбулися у Бересті річні загальні збори делеґатів „Просвіти" з поліського воєвідства. Сельроби, які звикли дивитись на Полісся як на домену своїх неподільних впливів, постановили за всяку ціну захопити провід поліської „Просвіти" у свої руки. З цією метою розвели вони у своїй масово кольпортованій по селах пресі аґітацію проти дотеперішнього проводу „Просвіти", закликуючи своїх членів численно явитись на збори „щоби вирвати „Просвіту" з рук ундо-петлюро-фашистів". Як боєвий клич проти старого проводу кинено його відмову прийняти з поворотом до товариства сельробівського „отамана" Кобринщини Юліяна Тимінського, який за свою анархічну поведінку та шкідливу роботу в „Просвіті" свого часу завішений був в керуванні читальнею „Просвіти" в Жабінці, а згодом через своє недбальство і зовсім втратив членство. Отже, коли Головна Управа відкинула прохання Тимінського про поновне прийняття його до товариства, ображений за „кривду" для свого члена „Сельроб" прийняв цю відмову за казус беллі і певний своєї перемоги, заручившись підтримкою союзника в особі ватажка антонівсько-хрунівської соровівни на Кобринщині Йосипа Сацевича, переніс справу за скаргою Тимінського на загальні збори. Мимо наказів та закликів, друкованих у „Новому Житті" та „Сельробі", вислід бою випав для союзників надсподівано фатально. При першому голосуванні над звітом Головної Управи зібрали сельроби, що пропонували відкинути звіт та висловити недовіря Головній Управі, три голоси. Треба було шаленої аґітації маківського редактора Щербака підчас перерви, щоби збаламутити ще частину делеґатів читалень та навербувати собі десять сторонників, які при слідуючих голосуваннях кидали свої голоси за "робітничо-селянськими" внесками та списками. Але усі зусилля союзників пішли на марне. Стара просвітянська громада берестян та свідоміший національно елемент зі села не дали звести себе на манівці. Скаргу Тимінського відкинено й до товариства його не прийнято. Треба гадати, що такаж доля очікує і його союзника Сацевича, бо на зборах зі скарг делеґатів читалень зі Стопів та інших виявились такі його маніпуляції з членськими вкладками у кобринській філії, підтверджені до тогож ще й офіційним донесенням Ради філії, що десь певно невдовзі помандрує цей панок з товариства слідом за своїм славним союзником. Характерно, що обидва союзники не відважились особисто звитись на збори а вислали захищати свої інтереси кількох мамелюків під проводом Щербака, який не є навіть членом „Просвіти". Такуж поразку понесли сельроби і при виборах Головної Управи. Провід у „Просвіті" віддано в руки досвідчених громадських робітників на чолі з мец. Василем Криницьким, який вже зарекомендував себе солідною працею на громадській ниві як незмінний Голова Ради Українського Банку в Бересті. З почуттям морального вдоволення вийшов зі зборів старий провід „Просвіти" та з повним спокоєм передав керму в руки нового голови, прирікаючи йому свою повну підтримку в новій відповідальній праці. Треба сподіватись, що й сельроби винесуть корисну науку зі своєї поразки, переконавшись, що не дивлячись на великий наклад праці і гроша не так вже легко здеморалізувати усе і всіх навіть на нашому Поліссі. — **Сіверець.**

З господарського життя.

Пасічницький курс у Львові.

За ініціятивою Пасічницької Секції „Сільського Господаря" у Львові, дня 18.—20. червня ц. р. відбувся пасічницький курс на показовій пасіці Пасічницької Секції „Сільського Господаря". Курс прослухало 15 агрономів і студентів високих шкіл у Львові. Курсанти виявили велике зацікавлення пасічництвом, яке викладали їм о. декан Василь Пилипчук, визначний наш пасічник, інж. Боровський, референт Пасічницької Секції „Сільського Господаря" і д-р Ревюк, голова Надзірної Ради кооперативи „Рій". Пасічницька Секція „С. Г." в будуччині задумує влаштувати такіж курси для учителів, для інструкторів пасічництва, для поступових пасічників, а також для інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий М-ський театр:

Субота 29-го, г. 4·00 попол. „На дні" Горкого.

Субота 29-го, г. 8·15 веч. „Qui pro quo".

Неділя 30-го, г. 4·00 попол. „Біда не гріх" Островського.

Неділя 1-го, г. 8·15 веч. „Qui pro quo".

Малий Театр:

Субота 29-го, г. 7·30 веч. „Ловець тіней" Сармана (премієра). Виступ Венгрека та Любенської.

Неділя 30-го, г. 3·00 попол. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Неділя 30-го, г. 7·30 веч. „Ловець тіней" Сармана.

Кіна.

„Аполльо": „Батьку! Капітан Сорель і його син".

„Кольосеум": „Пімста біснуватого" (Гарі Піль). „В полоні авантюрника".

„Лев": „Хочу мріяти про тебе" (Колін Мур).

„Луна": „Батьки і діти". „Пантера" (Дол. дель Ріо).

„Марусенька": „Наджінка" (Марія Корда). „Чия є моя жінка?"

„Палас": „Тайна поштової скриньки".

„Оаза": „Небезпечна краса". „Через гріх до щастя".

„Пан": „Жива маска" (Конр. Вайдт).

„Пасаж": „Побідник хмар". 2 американські комедії та Ґомонтів тиждень.

„Утіха": „Поворот з неволі".

„Фатаморґана" „Альравна".

„Химера": „Море" (на основі Берн. Келерманна).

Програма радіо.

Неділя 30-го

Льондон (358). 22·05 Концерт орхестри Боонемавт.

Париж (1725). 21·15 Концерт.

Берлін (418). 20·00 Вечір пісні. 20·15 Легка музика.

Відень (516). 15·45 Концерт жіночої симфонічної орхестри. 17·10 Камерна музика.

Лянґенберґ (473) 20·00 „Блукаючий Голяндець" Ваґнера.

Рим (441) 21·00 „Блудний син" Дебюссі і „Кавалерія рустікана" Масканьї.

Мілано (501). 20·30 „Навуходоносор" Верді.

Будапешт (550). 17·30 Мадярські хори.

Москва (1481) 18·30 Популярний концерт.

Харків (1304). 17·30 Камерний концерт. 20·30 Симфонічний концерт.
Київ (800). 19·30 Концерт.
Варшава (1411,7). 2·30 Популярний концерт.
Познань (334,8) 20·30 Концерт.
Брно (342). 19·30 Циганські мельодії.

Понеділок 1-го.

Льондон (356,3). 22·35 Концерт.
Париж (1725). 16·45 Концерт орхестри. 21·15 Концерт.
Берлін (418). 20·00 Опереткова музика.
Відень (516,3). 20·00 Симфонічна орхестра.
Рим (449). 21·00 Хор кубанських козаків.
Будапешт (550). 20·00 Опера. 21·30 Циганська капеля.
Москва (1481) 18·40 Опера.
Харків (1304) 17·00 Камерний концерт.
Варшава (1411,7) 18·00 Легка музика, 20·30 Оперетка „Тересіна“ Штравса.
Познань (334·8). 18·00 Концерт.
Загреб (307) 20·30 Міжнародній концерт.
Брно (342). 20·00 Камерний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр під дир. П. Карабіневича.

Сколе:
1.VII. Осінні маневри.
2.VII. Тітка Чарля.
3.VII. Базар.
4.VII. Чесна Сузанна.
5.VII. Вій.
Синевідсько:
6.VII. Осінні маневри.
7.VII. Чесна Сузанна.
Стрий:
8.VII. Тітка Чарля.
9.VII. Базар.
10.VII. Чесна Сузанна.
На зимовий сезон театр остає стало в Тернополі, саля „Міщанського Брацтва“.

Вписи до муж. доповнюючої фахової школи „Р. Ш.“ ім. Грінченка (для термінаторів) у Львові, вул. Городецька ч. 95., яка має повні права публичних шкіл відбудуться в днях 29. і 30. червня п. р. від год. 10 до 12 передпол., а 1., 2. і 3. липня п. р. від год. 5—7 попол. Приймається до підготовчої і І-шої кляси учеників всіх фахів, до ІІ-ої і ІІІ-ої кл. учеників слюсарського, столярського і шевського фаху.

Вистава рисунків учеників муж. доповнюючої фахової школи „Р. Ш.“ ім. Грінченка у Львові, вул. Городецька ч. 95. відбудуться в днях 29. і 30. червня п. р. від год. 10—12 передпол. 232321-2

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи“ зложили (в золотих) ВП.: Д-р Ярема Совяковський — Бендзін 60 з нагоди вінчання товариша і Друга д-ра Осипа Гури з п. Дарією Кмітівною, Марійська Дружина учнів і учениць — Бучач 37·80 з нагоди приняття до Марійської Дружини, Тов. „Основа“ — Броди 25 картове, Олександер Костик — Львів 10 замість квітів на могилу бл. п. Юдії з Поховських Лопатинської в першу річницю смерти; о. Стефан Онишкевич — Купновичі 7·50, Михайло Карпишин — Станиславів 5, які одержав минулого року від Вп. проф. С. Малецького; А. і Н. Волосинські — Потік Золотий 10 місто побажань з нагоди вінчання інж. Василя Терпелюка з п. Ольгою Бажик. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 2332 1-1

Загальні Збори філії „Союза Українок“ в Турці відбудуться в саді „Просвіти“ в неділю 7. липня н. р. о годині 15. Просимо о участь! За Виділ А. Морозова містоголова, І. Мартиновичова секретарка. 2323 1-1

Перші Львівські Самоходові Курси у Львові, вул. Міцкевича ч. 28 (Увага на адресу: вул. Міцкевича ч. 28). — Новий Курс зачинається дня 5 липня н. р. Вписи до дня 10. щодня в „Рідній Школі“, Ринок ч. 10 II. пов. Оплата за цілий курс 100 і 180 зол. в ратах. Останній курс шеститижневий! Уже слідуючий — тримісячний. — За помешкання для позамісцевих 15—20 зол. в місяць.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВСЯКІ годинникарсько-ювелірські роботи виконує найстаранніше Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1 310 з. 11 -

НА рати Матераци 3 подушки 30 зол. Волосінна 75·—. Вклади дротяні 26·—. Канапки до розкладання гобелінові 55·—. Фотелики розкладані 45·—. Гобелінові отомани 55·—. **Ліжка сіткові** 40·—. Вішала стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко мосяжне 200·—. Дітоці білі лакеровані 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч. 132. 2296 4—7

ЛІТНИСЬКО клімагичне ДОРА, ВІЛЛЯ ОЛЕНА з садом і городом, прегарно і догідно положена, недалеко стації, Прута і ліса віднаймає кімнати з цілим удержанням. Ціни поміркованї. Зголошення до заряду. 2321 3—4

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах умірокованих. Заряд бровару. 1996 8—?

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 6 173-?

ВПИСИ на ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ Й. ГІРШШПРУНГА вул. Личаківська ч. 34. однорічний і піврічний відбуваються щоденно від год. 10-ої до 12-ої і від 3-ої до 6-ої поп. 2306 2—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст недуг легінів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 **Пересвітлення Рентгеном.** 23—24

З усіх комах, блощиця найбільше докучає в ночі, перериваючи сон, своїми болючими вкушеннями. Фліт нищить блощиці, а крім того дістаючись до шпар і щілин, де складають свої зародки таргани, блощиці і комашня, нищить їх. Убийчий для комах Фліт, цілковито не шкодить людям. Фліт зовсім не залишає по собі плям.

Фліт не можна порівнювати з іншими середниками проти комах, бо він є одиноким середником, який не викликує ніяких сумнівів, що до добрих наслідків його ділання. Уживайте Фліт від нині, купуючи його бляшанку і розпилач.

Перешкода сну

FLIT

Poznań Tel. 56 · 1835 · F. Adamczak

Кождий хлібороб повинен мати добрі прилади, а головно добру **ручну ковану косу ф-ми**

„Адамчак --- Познань“

котра своєю добротою здобула признання навіть в Америці. — Ніхто вже в це не сумнівається, а хто ще не переконався, нехай письменно замовить, а одержить **відворотною почтою за післяплатою** потрібні коси під повною гарантією з правом заміни. Тисячі листів з подяками свідчать про доброту **ручно кованих кіс „АДАМЧАКА“**

Перестерігаємо перед фальзифікатами. — Ціни слідуючі:

ц/м.	65	70	75	80	85	90	95	100
якість А.	10·50	11·60	11·75	12·50	13·75	14·50	15·50	16·25
„ Б.	8·50	9·—	9·50	10·—	10·50	11·—	11·50	12·25
Ціна	6·60	7·20	7·80	8·20	8·60	9·—	9·40	9·80

зол. за 1 штуку. — Пояснення що до якостей. А. Б. і Ц.: якість А. „Познанська коса“ ручно кована — форма колиста; якість Б. „Коса Адамчака“ ручно кована — форма менше колиста; якість: Ц. „Коса Солінгенська“ — віденська форма — При відборі 1 тузина одноразово, одержує замовляючий 1 косу даром. — Кооперативи одержують відповідний габат. 2329

Шир.ть наш часопис!

ЛІКАР
Д-р Володимир Білозор
ординує
у Дорі
2294 **у липни і серпни ц. р.** 2—3

Секундар Загального Шпиталя
Д-р Кашубинський Василь
спеціяліст в утрішніх і д..ячих недуг
ординує в часі сезону
2291 **в ЗЕЛЕМЯНЦІ.** 2 2

Д-р Роман Пе.фецький
веде свою адвокатську канцелярію
ЛЬВІВ, вул. БЛЯХАРСЬКА, 9.
1582 (побіч Ринку). 10—10

Дентист Яків Насс
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.
Сердлювання хитаючихся зубів пльомбування й виривання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. Урядникам і студентам значна знижка. Тел. 65 73. 2142 4—10

Науч. Заведення З. Ольшевського
ЛЬВІВ, вул. Куркова ч. 38. Тел. 31—14.
приймає від 26 VI.—2. VII. 1929. включно від год. 9—12 і від 16 18, з виїмком неділь і свят. ВПИСИ до 1-річної школи купецького приготування: на 2-літні курси торговельно-господарські; на річні і 5 міс. торговельні курси; на курс стенографії як також писання на машинах. В школі звертається чесне за діти урядників і державних функц. Для незаможних підручники зі шкільної бібліотеки.
УВАГА: Вистава праць учениць 2-літніх торговельно-господарських курсів з відділу кравецтва і біля відбудеться в днях від 27. VI. — 1. VII. 1929 року в год. від 9—12. і 16—18. 2299 3—3

Автомобілісти Америки і цілої Европи
уживають загально випробованих ориг. U. S. A.
БЕНЗИНОВИХ ТАБЛЕТОК.
1 ориг. пушки (100 шт. на 500 літрів) зол. 25.
D/H „ARWID“
ЛЬВІВ,
вул. Миколая ч. 17.
Тел. 66—39.
2311 1—1

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з першорядним удержанням, ціни уміркованї. 1877 20-20

ЯМНА пансіон п. Струминської поручає сонячні покої і першорядний харч. Зголошення на серпень приймає. 3—3

Ширіть наш часопис!

зол. 3 ЦУКОРНИЦЯ зол. 3
з хінського срібла тільки у
Б. Ґринберґа, Сикстуська 4. Тел. 59-22.

ЛІЖКО полеве залізне „Патент“ з матерацом, заміняє як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132. 2296 4—7

Конкурс.

Виділ Тов. „Український Інститут для дівчат в Перемишлі“ прийме на шкільний рік 1929/30 — 180 учениць до інститута. Місячна оплата за удержання виносить 90 зол. Близші інформації подає Управа Інститута (вул. Татарська ч. 1). Інститут удержує жіночу гуманістичну гімназію, що має повні права прилюдних шкіл. Місячна оплата за науку 35 зол. Прохання до Виділу о приняття просить ся вносити до дня 20. липня.
2308 3—3 **Управа Інститута**

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.